

Russland: Reaksjoner mot Hizb ut-Tahrir

- Hvem pågripes for aktivitet for Hizb ut-Tahrir?
- Hvor mange har blitt domfelt, og hva domfelles de for?
- Hvordan er situasjonen for familiemedlemmer til domfelte?
- Er Landinfo kjent med at personer tilknyttet Hizb ut-Tahir har blitt fratatt omsorgen for barna sine?

Bakgrunn

Det antas å være rundt 14,5 millioner muslimer i Russland (av en befolkning på rundt 145 millioner). I tillegg befinner det seg om lag 5 millioner arbeidsmigranter fra muslimske land i det tidligere Sovjetunionen: Usbekistan, Tadsjikistan, Kirgisistan og Aserbajdsjan (Laruelle & Yudina 2018, s. 43).

De fleste muslimene i Russland bor hovedsakelig i Volga-Ural-området og i Nord-Kaukasus. Det er også en vesentlig muslimsk befolkning i store byer som Moskva, St. Petersburg og Jekaterinburg.

Den muslimske befolkningen i Russland tilhører ulike retninger av islam, og det er betydelige regionale forskjeller. Dette skyldes en stor tilstrømming av migranter, særlig fra Sentral-Asia, og en betydelig intern migrasjon av muslimer fra Nord-Kaukasus. Det har vært en spredning og oppblomstring av islamske ideer og bevegelser som ikke var kjent under Sovjettiden, men som har blitt populære de siste 30 årene (Verkhovskij 2018, s. 25).

«Utradisjonelle» muslimske grupper kan havne i myndighetenes søkelys

En rekke religiøse organisasjoner, både muslimske og kristne, er i russiske myndigheters søkelys. Myndighetene og andre betegner disse som «utradisjonelle» religiøse grupper, eller «kulter» og «sekte», i motsetning til «tradisjonelle» religiøse grupper, som er under beskyttelse av russiske

myndigheter. Disse omfatter ortodokse kristne, offisielle og myndighetsgodkjente muslimske grupper, jøder og buddhister.

Det er først og fremst fundamentalistiske muslimske grupper som er i myndighetenes søkelys. Dette gjelder særlig salafistiske grupper, som på grunn av sin bokstavtro tolkning av islam blir beskyldt for å oppildne til terror. Ekspertene påpeker imidlertid at det finnes mange salafister som ikke er voldelige eller oppildner til terror, såkalte fredelige salafister.

En rekke slike religiøse grupper har blitt klassifisert som ekstremistiske, og individer har blitt dømt for å delta i en ekstremistisk organisasjon (etter paragrafene om ekstremisme i den russiske straffeloven).

Hizb ut-Tahrir og Tablighi Jamaat er blant de utradisjonelle muslimske gruppene som russiske myndigheter retter sanksjoner mot. Sistnevnte ble erklært ekstremistisk i 2009 og ble da forbudt av Russlands høyesterett. Organisasjonen er imidlertid fredelig og konsentrerer seg om forkynnelse. Den representerer likevel en mer fundamentalistisk retning enn offisielt godkjent islam i Russland. Said Nursi-bevegelsen, basert på den tyrkiske teologen med samme navn, er en annen gruppe som er i myndighetenes søkelys (Kravtsjeno 2018a, s. 9, 10).

Generelt om Hizb ut-Tahrir

Hizb ut-Tahrir oppstod blant palestinere i Jordan tidlig på 1950-tallet og er til stede i over 50 land. Bevegelsen har tilhengere i mange land i Midtøsten, og finnes også blant muslimer i Vest-Europa, Indonesia og Sentral-Asia (Global Security).

Hizb ut-Tahrir er ikke en religiøs organisasjon, men et politisk parti hvis ideologi er basert på islam, og omtales ofte som en bevegelse. Målet er å skape et kalifat for å samle alle muslimer under islamsk styre. Hizb ut-Tahrir mener at sharia skal være gjeldende lov for alle forhold i livet, og at andre former for lovverk ikke skal eksistere (Crisis Group 2003, s. 3–5).

Det er ikke kjent at Hizb ut-Tahrir har brukt vold som en del av sin aktivitet (Verkhovskij 2018, s. 26; Crisis Group 2003, s. 7–8). Selv om bevegelsen avviser bruk av vold i sin politiske kamp, og er imot terrorisme, påpeker Crisis Group at det bak bevegelsens retorikk finnes en ideologisk rettferdiggjøring av vold (2003, s. 7–8).

Det er ukjent hvor mange som bekjenner seg til bevegelsen, men Hizb ut-Tahrir er den største muslimske gruppen i Russland utenfor Nord-Kaukasus (Verkhovskij 2018, s. 29). Flertallet av Hizb ut-Tahrirs tilhengere i Russland er tatarer, bashkirer og migranter fra Sentral-Asia, i tillegg til tatarer på Krim. Det er noen

etniske russiske tilhengere også, men det er ikke mange (representant for SOVA, e-post mars 2019).

Om medlemskap og annen deltakelse i bevegelsen

Bevegelsen har et system med medlemskap og en prosedyre for å bli medlem, der kandidaten må sitere en parti-ed. Eden omfatter en plikt til å følge beslutninger tatt av bevegelsen, selv om vedkommende ikke nødvendigvis er enig. Medlemmer av partiet kalles *Shabab* og *Hizbij*, fra arabisk (representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon, e-post mars 2019).

Før en person faktisk blir medlem, kan vedkommende like fullt delta i aktiviteter i regi av bevegelsen. Eksempelvis kan man studere litteratur og være med på politiske aktiviteter og offentlige arrangementer. Det finnes likevel noen arrangementer som bare medlemmer kan delta på (representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon, e-post mars 2019).

For å avslutte medlemskapet er det tilstrekkelig å opplyse at man slutter, og trekke seg fra aktiviteter. Medlemmer kan også bli ekskludert eller midlertidig utestengt som straff for ikke å ha etterlevd bevegelsens betingelser, eller islamske regler (representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon, e-post mars 2019).

Ideologi

En kilde med god kjennskap til Hizb ut-Tahrir i Russland (e-post, mars 2021), som vi av sikkerhetsgrunner har anonymisert, mener hovedgrunnen til at personer i Russland blir med i Hizb ut-Tahrir, er idéen om en islamsk stat som et alternativ til det eksisterende politiske systemet. Kilden mener det er en slik generell tilnærming som driver personer til å bli med, og i mindre grad detaljer i den internasjonale bevegelsens rammeverk. Dyp religiøs forståelse er heller ikke nødvendig for å forstå idéene og litteraturen til bevegelsen. I tillegg legger bevegelsen som nevnt opp til deltagelse i aktiviteter. Samlet sett mener kilden dette bidrar til å trekke folk til bevegelsen, og spesielt mange unge. Graden av detaljkunnskap om Hizb ut-Tahrir og dens ideologi kan også avhenge av om personen er et formelt medlem eller kun deltar i aktiviteter uten å ha gjennomgått prosedyren for å bli medlem.

Kilden viser til at for mange tatarer på Krim har det å bli med i Hizb ut-Tahrir vært motivert av myndighetenes kritikkverdige behandling av folkegruppen.

Den ovennevnte kilden mener også litteratur skrevet av Hizb ut-Tahrir i Russland, skiller seg fra den til bevegelsen andre steder i verden. For eksempel er bevegelsens syn på Israel mindre fremtredende, og den generelle tonen i publikasjoner er generelt mer moderat.

Russiske myndigheter betegner Hizb ut-Tahrir som en terrororganisasjon

Sammen med en rekke andre muslimske grupper, deriblant al-Qaida, ble Hizb ut-Tahrir forbudt i Russland i 2003. Forbudet er føderalt og gjelder over hele landet. Russiske myndigheter anser bevegelsen som en terrororganisasjon fordi den vil opprette et fremtidig kalifat, noe myndighetene oppfatter som planer om å styrte den konstitusjonelle orden (Verkovskij 2018, s. 26, 29).

Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) er ikke enig i at bevegelsen er en terrororganisasjon, ettersom den ikke bruker vold, men mener at Hizb ut-Tahrir i noen sammenhenger rettferdiggjør bruk av vold. EMD anser for øvrig bevegelsen som udemokratisk.

I likhet med EMD mener også Senter for informasjon og analyse (SOVA), som forsker på ekstremisme og rasisme i Russland, at Hizb ut-Tahrir ikke burde være klassifisert som terrororganisasjon siden den ikke bruker vold. Likevel bør den forbys, ifølge SOVA, som følge av at den ikke er i overensstemmelse med den russiske grunnloven (SOVA 2021; Verkhovskij 2018, s. 26).

Pågrepelser og domfellelser

Hvert år blir en rekke personer domfelt for å tilhøre forbudte organisasjoner. Dette har spesielt rammet personer som deltar – eller angivelig deltar – i Hizb ut-Tahrir (Laruelle & Yudina 2018, s. 48).

Nedenfor følger en oversikt over antall domfellelser for aktivitet i Hizb ut-Tahrir i perioden 2011–2018 (Laruelle & Yudina 2018, s. 48, 49; Kravtsjenko 2018a, 2018b):

- 2011: 10 domfellelser
- 2012: 10 domfellelser
- 2013: 16 domfellelser
- 2014: 20 domfellelser
- 2015: 25 domfellelser
- 2016: 20 domfellelser
- 2017: 14 domfellelser (mot i alt 37 personer)
- Januar–august 2018: 9 domfellelser (mot i alt 36 personer)

I løpet av 2019 og 2020 har antallet pågrepelser og domfellelser økt ytterligere. Menneskerettighetsorganisasjonen Memorial overvåker situasjonen for deltagere i Hizb ut-Tahrir. Ifølge Memorial har til sammen 211 personer blitt dømt for

deltagelse i bevegelsen per 9. mars 2021.¹ Det fremgår ikke fra hvilket tidspunkt dette gjelder.

- 70 (av de 211) har fått straffer på mellom 10 og 15 år i fengsel
- 81 (av de 211) har fått straffer på over 15 år i fengsel

Det foregår for tiden rettssaker mot over 30 personer. Minst 53 personer er under etterforskning, og minst 27 personer er etterlyst (Memorial 2021).

Straffene har blitt strengere

Etter at forbudet ble innført i 2003, ble deltagere i Hizb ut-Tahrir dømt til betinget fengselsstraff eller bøter etter art. 282.2 (organisering/deltagelse i en ekstremistisk organisasjon). Etter hvert ble straffene strengere, og deltagere ble dømt til ubetinget fengsel, fra seks måneder til tre år. Etter at art. 205.5 (organisering og deltagelse i aktiviteter til en terrororganisasjon) ble innført i straffeloven i 2013, er det særlig denne hjemmelen som brukes for å straffe deltagere (Ponomarev, møte november 2018; representant for SOVA, e-post mars 2019; Laruelle & Yudina 2018).

Deltagere i Hizb ut-Tahrir dømmes etter den russiske straffeloven art. 205.5, ofte i kombinasjon med andre straffehjemler, blant annet art. 282.2 (Laruelle & Yudina 2018, s. 49; Kravtsjenko 2020). Artikkelen 278 i den russiske straffeloven – forsøk på statskupp – har også blitt anvendt som straffehjemmel i saker med anført tilhørighet til Hizb ut-Tahrir (representant for SOVA, e-post mars 2019).

Brudd på art. 205.5 har en strafferamme på fengsel fra 10 til 20 år. Strafferammen for brudd på art. 282.2 er bøter eller fengsel i opptil 10 år (Straffeloven 1996).

Dommene mot Hizb ut-Tahrir-deltagere blir stadig strengere. Dette skrev analytiker i SOVA, Maria Kravtsjenko, i en rapport fra 2018. Hun viste til en dom på 24 år i fengsel mot en deltager i byen Ufa. Også en representant for en russisk menneskerettighetssituasjon (e-post, mars 2021) mener straffene blir strengere og soningsformene hardere. Etter 2020 har de dømte måttet sone deler av straffen under et strengere regime enn tidligere. Mens de før 2020 kunne sone hele straffen i såkalte straffekolonier med større grad av bevegelsesfrihet, må de nå sone deler av straffen innelåst på celler (fengsler).²

1 Disse tallene endrer seg kontinuerlig ettersom Memorial fortløpende oppdaterer sin nettside.

2 Det er fire typer soningsinstitusjoner i Russland: varetektsfengsler, ungdomsfengsler, straffekolonier og fengsler. Straffekolonier er den mest vanlige soningsformen og består av forbedringskolonier (corrective settlements) og bosettingskolonier (colony settlements). I forbedringskoloniene finnes ulike strafferegimer: generelt regime, strengt regime, spesielt regime og regime for de som soner på livstid. De innsatte bor på store sovesaler og må jobbe frem til pensjonsalderen. I bosettingskolonier bor de innsatte også på sovesaler, men kan bevege seg friere innenfor kolonien i løpet av dagen og ha familien boende der hos seg. Det var i 2017 åtte fengsler i Russland der de innsatte bor på celler (Amnesty International 2017, s. 9).

Det er også en økning i antall tilfeller der innsatte dømt for aktivitet for Hizb ut-Tahrir, får en tilleggsdom for å ha drevet propaganda for terrorisme mens de satt inne. Det er uttalelser fra innsatte om at Hizb ut-Tahrir ikke er en terrororganisasjon som skal ha dannet grunnlag for tilleggsdommene. SOVA skriver også om dette i sin årsrapport for 2019 (Kravtsjenko 2020).

Rettssakene føres stort sett i militære domstoler ettersom de mistenkte tiltales for terroraktivitet. Grunnlaget for tiltalene er ofte det samme: å spre eller studere litteratur om Hizb ut-Tahrir, eller å møte andre Hizb ut-Tahrir-medlemmer og delta i diskusjoner (Laruelle & Yudina 2018, s. 49; representant for SOVA, e-post 2019).

I en rekke straffesaker har familier fortalt at deres domfelte slektninger har blitt torturert under arrestasjon for å frembringe tilståelse (representant for SOVA, e-post mars 2019).

Hvor skjer det flest pågripelser?

Deltagere i Hizb ut-Tahrir pågripes i flere ulike føderasjonssubjekter i Russland, og særlig i Volga-regionen, det vil si områder rundt Volga-elven med store byer som Yaroslavl, Kostroma, Nizhny Novgorod, Cheboksary, Kazan, Ulyanovsk, Tolyatti, Samara, Saratov, Volgograd og Astrakhan (Laruelle & Yudina 2018, s. 48). Men det har også vært pågripelser og domfellelser i Dagestan, Moskva, St. Petersburg og Tsjelyabinsk (Kravtsjenko 2018a, 2018b, 2020).

I tillegg har en rekke tatarer på Krim blitt arrestert og dømt for angivelig å tilhøre Hizb ut-Tahrir. Human Rights Watch (HRW 2021) skriver at flere dusin (dozens) krimtatarer for tiden soner lange og ubegrunnede fengselsstraffer for terrorisme, som følge av sin religiøse tro eller politiske holdninger. Russiske myndigheter hevder at disse har tilknytning til Hizb ut-Tahrir. Ifølge Human Rights Watch (HRW 2019) er den underliggende årsaken til mange av arrestasjonene aktivitet i organisasjonen Crimean Solidarity, som støtter krimtatarer som har blitt arrestert og dømt i politisk motiverte saker.

Personer som er aktive, men som ikke er medlemmer, arresteres og dømmes også

Det er ikke avgjørende om personer faktisk er medlemmer i Hizb ut-Tahrir for å bli dømt. Domstolene fokuserer ikke på formelt medlemskap. Det er tilstrekkelig å ha deltatt på et møte der bevegelsens ideologi diskuteres.

Som nevnt over, deltar både medlemmer og ikke-medlemmer på arrangementer organisert av Hizb ut-Tahrir. I de fleste straffesakene foreligger det lydopptak og video av arrangementer og møter. Vanligvis anklages ikke alle som har deltatt på arrangementer. Påtalemyndigheten konsentrerer seg først og fremst om dem de har «flere forhold på», ifølge representanten for den russiske menneskerettighetsorganisasjonen (e-post, mars 2019).

Tidligere medlemmer av Hizb ut-Tahrir har også blitt dømt for deltagelse, det vil si etter at de avsluttet sin aktivitet. Et eksempel er den muslimske menneskerettighetsaktivisten Rustem Latypov, som var medlem av bevegelsen frem til 2010, ble dømt og deretter trakk seg ut. I 2018 ble han likevel dømt for medlemskap som følge av et møte han hadde med tidligere venner og bekjente fra tiden i Hizb ut-Tahrir. Representanten for menneskerettighetsorganisasjonen opplyser at det finnes flere tilfeller som dette (e-post mars 2019).

Landinfo har videre forhørt seg om personer som aldri har deltatt i Hizb ut-Tahrirs aktiviteter, likevel har blitt straffeforfulgt for deltagelse, i kraft av å være konservative muslimer. Representanten for den russiske menneskerettighetsorganisasjonen (e-post mars 2019) mener at dette ikke er tilfellet. Konservative muslimer kan imidlertid bli assosiert med andre forbudte islamske organisasjoner. I omtrent alle straffesakene mot Hizb ut-Tahrir foreligger det bevis i form av lyd- eller videoopptak fra forsamlinger eller møter som viser personens deltagelse.

Det er hovedsakelig mannlige deltagere som arresteres

Det er i all hovedsak mannlige deltagere i Hizb ut-Tahrir som arresteres og dømmes, men også noen helt få kvinner. Dommene mot kvinner er mildere enn mot menn (representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon, e-post mars 2019). En representant for SOVA (e-post, mars 2019) kjenner kun til én kvinne som er domfelt for deltagelse i Hizb ut-Tahrir: Alla Bespalova.

Alla Bespalova er gift med Issa Rahimov, som ble dømt til fengsel i 12 år for deltagelse i Hizb ut-Tahrir. Bespalova ble i St. Petersburg i juli 2018 dømt til fem års fengsel for å ha deltatt i bevegelsen (Hizb ut-Tahrir Central Media Office 2018b). Representanten for SOVA opplyser at Bespalova angivelig ble dømt for å ha dannet en «kvinnecelle» for Hizb ut-Tahrir, for å ha fremmet bevegelsens ideologi på sosiale medier og blant bekjente, og for å ha distribuert skriftlig materiale. Hun erklærte seg skyldig i anklagene.

Landinfo har på nytt forhørt seg med SOVA og representanten for den russiske menneskerettighetsorganisasjonen, og de er ikke kjent med nyere tilfeller der kvinner har blitt straffeforfulgt (e-post, mars 2021).

For øvrig ble tre kvinner holdt i husarrest i Tatarstan anklaget for å ha planlagt terrorhandlinger for Hizb ut-Tahrir. De skal blant annet ha holdt møter der bevegelsens tolkning av islam ble diskutert. Kvinnene skal imidlertid ha klart å reise ut av Russland og unngikk straffefølgelse (Hizb ut-Tahrir Central Media Office 2018a).

Reaksjoner mot familiemedlemmer til dømte

Når det gjelder ektefeller og slektninger av dømte Hizb ut-Tahrir-medlemmer/-deltagere, synes det kun å være ett kjent tilfelle der en ektefelle også har blitt straffeforfulgt (saken til Bespalova, se over). Ingen av kildene Landinfo har forhørt seg med, kjenner til flere tilfeller (representant for menneskerettighetsorganisasjon, e-post mars 2019, mars 2021; representant for SOVA, e-post mars 2019, mars 2021).

SOVA opplyser i en e-post i mars 2021 at de har registrert arrestasjoner av fedre, brødre og sønner av personer som mistenkes for å være Hizb-ut Tahrir. Kvinnelige familiemedlemmer har ikke blitt arrestert, men på Krim har imidlertid lokalt politi oppsøkt kvinnelige familiemedlemmer av straffeforfulgte Hizb ut-Tahrir-medlemmer, og stilt spørsmål om deres tro, politiske holdninger osv.

Andre typer reaksjoner kan være oppsigelse fra arbeid og ulike former for trusler, ifølge en representant for en russisk menneskerettighetsorganisasjon. Ektefeller av domfelte kan for øvrig være i en belastende og vanskelig situasjon dersom de er alene med mange barn, opplyser representanten for SOVA (e-post mars 2019).

Det har vært ett tilfelle av nektet utreise fra Russland. Dette gjaldt Regina Vakhitova samt hennes to barn og mor, i juli 2019. Vakhitovas ektemann sitter fengslet (dom på 22 år) for å ha deltatt i Hizb ut-Tahrir. De skal først ha forsøkt å forlate Russland for å reise til Ukraina, men ble nektet, og deretter fra Russland til Hviterussland. De ble også den gangen nektet utreise. Årsaken knyttes til en ny hjemmel i den russiske straffeloven, art. 205.6, som straffer det å ikke informere/gi opplysninger om en kriminell handling (opptil ett års fengsel). Det antas at dette ble brukt mot Vakhitova som følge av at FSB ikke hadde lyktes i å pågripe hennes bror, som var mistenkt for aktiviteter for Hizb ut-Tahrir (KHPG 2019). Det er mulig det finnes flere slike tilfeller, men vi har ikke funnet informasjon om det.

I november 2020 skal flere ektefeller til personer som er dømt i en sak i Ufa, ha blitt innkalt til avhør. Dette skal ha skjedd i forbindelse med en ny mistenkt person i den samme saken (OVD-Info 2020).

Har familier mistet omsorg for barn som følge av deltagelse i Hizb ut-Tahrir?

Medlemmer av såkalte ekstremistiske organisasjoner kan bli fratatt omsorgen for barna sine. Det har sin bakgrunn i en plenumsuttalelse fra russisk høyesterett den 14. november 2017, som sier at foreldre kan «miste foreldreretten ved domstolsavgjørelse» dersom de involverer barna i aktiviteter for «ekstremistiske» religiøse organisasjoner (Høyesterett i Russland 2017). Verken representanten for SOVA

eller representanten for den russiske menneskerettighetsorganisasjonen, er kjent med at Hizb ut-Tahrir-medlemmer/-deltagere har mistet omsorgen for sine barn (e-postkorrespondanse, mars 2021).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Crisis Group (2003, 30. juni). *Radical Islam in Central Asia: Responding to Hizb ut-Tahrir*.

Osj/Brussel: Crisis Group. Tilgjengelig fra <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/58-radical-islam-in-central-asia-responding-to-hizb-ut-tahrir.pdf> [lastet ned 2. mars 2021]

Global Security. *Hizb ut-Tahrir al-Islami (Islamic Party of Liberation)* (sist endret 24. april 2017).

Tilgjengelig fra <https://www.globalsecurity.org/military/world/para/hizb-ut-tahrir.html> [lastet ned 2. mars 2019]

Hizb ut-Tahrir Central Media Office (2018a, 1. mars). Russia is the terrorist and not the Pious Muslim Jannat Bepalova. *Hizb ut-Tahrir Central Media Office*. Tilgjengelig fra

<http://www.hizb-ut-tahrir.info/en/index.php/press-releases/russia/14904.html> [lastet ned 19. mars 2019]

Hizb ut-Tahrir Central Media Office (2018b, 25. april). New arrest campaign against muslims in Tatarstan. *Hizb ut-Tahrir Central Media Office*. Tilgjengelig fra

<http://www.hizb-ut-tahrir.info/en/index.php/press-releases/russia/15303.html> [lastet ned 19. mars 2019]

HRW, dvs. Human Rights Watch (2019, 2. april). Ukraine: Escalating pressure on Crimean Tatars. *HRW*. Tilgjengelig fra

<https://www.hrw.org/news/2019/04/02/ukraine-escalating-pressure-crimean-tatars> [lastet ned 3. april 2019]

HRW (2021, 19. februar). New raids and arrests in Crimea. *HRW*. Tilgjengelig fra

<https://www.hrw.org/news/2021/02/19/new-raids-and-arrests-crimea> [lastet ned 17. mars 2021]

- [Høyesterett i Russland] (2017, 14. november). *Resolution of the Supreme Court Plenum of the Russian Federation*. Tilgjengelig fra <http://www.supcourt.ru/en/files/26618/> [lastet ned 10. februar 2021]
- KHPG (2019, 25. juli). Russia threatens criminal charges for not denouncing its victims of persecution. *KHPG*. Tilgjengelig fra <http://khp.org/en/1563971113> [lastet ned 19. mars 2021]
- Kravtsjenko, M. (2018a, 24. april). *Inappropriate enforcement of anti-extremist legislation in Russia in 2017*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra https://www.sova-center.ru/en/misuse/reports-analyses/2018/04/d39253/#_Toc507348577 [lastet ned 29. mars 2019]
- Kravtsjenko, M. (2018b, 11. oktober). *Brief report on misuse of anti-extremist legislation in January to August 2018*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra <https://www.sova-center.ru/en/misuse/reports-analyses/2018/10/d40147/> [lastet ned 15. mars 2019]
- Kravtsjenko, M. (2020, 21. april). *Inappropriate enforcement of anti-extremist legislation in Russia in 2019*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra [Inappropriate Enforcement of Anti-Extremist Legislation in Russia in 2019 / April / 2020 / Reports and Analyses / Misuse of anti-extremism / SOVA \(sova-center.ru\)](https://www.sova-center.ru/en/misuse/reports-analyses/2019/04/d40147/) [lastet ned 9. mars 2021]
- Laruelle, M. & Yudina, N. (2018, juni). Islamophobia in Russia: Trends and Societal Context. I: Likier, O. (Red.), *Religion and Violence in Russia. Context, Manifestations, and Policy*. Washington, D.C.: Center for Strategic and International Studies (CSIS). Tilgjengelig fra [Religion and Violence in Russia: Context, Manifestations, and Policy \(csis-website-prod.s3.amazonaws.com\)](https://www.csis.org/analysis/religion-and-violence-in-russia-context-manifestations-and-policy) [lastet ned 22. mars 2021]
- Memorial (2021, 9. mars). *Spisok presledujemykh v svyazi s pritsjastnostju k Hizb ut-Tahrir [The list of those prosecuted for involvement in Hizb ut-Tahrir (updated)]*. Moscow: Memorial. Tilgjengelig fra https://memohrc.org/ru/news_old/spisok-presleduemyh-v-svyazi-s-prichastnostyu-k-hizb-ut-tahrir-obnovlyaetsya [lastet ned 19. mars 2019]
- OVD-Info (2020, 25. november). Sjen osysjdennykh po delu «Hizb ut-Tahrir» v Ufe vyzyvaiot na doprocy po novomy delu [Ektefellene til de som ble dømt i Hizb ut-Tahrir saken i Ufa, har blitt kalt inn til avhør i den nye saken]. *OVD-info*. Tilgjengelig fra <https://ovdinfo.org/express-news/2020/11/25/zhen-osuzhdennykh-po-delu-hizb-ut-tahrir-v-ufe-vyzyvayut-na-doprocy-po-novomu> [lastet ned 19. mars 2021]
- SOVA, dvs. Center for Information and Analysis (2021, 16. februar). *Misuse of anti-extremism in January 2021*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra <https://www.sova-center.ru/en/misuse/news-releases/2021/02/d43677/> [lastet ned 2. mars 2021]
- [Straffeloven] (1996). *Ygolovnyj kodeks [Straffeloven]*. Tilgjengelig fra Garant.ru <http://base.garant.ru/10108000/> [lastet ned 15. mars 2019]
- Verkhovskij, A. (2018, juni). The State against violence in spheres related to religion. I: Likier, O. (Red.), *Religion and Violence in Russia. Context, Manifestations, and Policy*. Washington, D.C.: Center for Strategic and International Studies (CSIS). Tilgjengelig fra [https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/180530_Oliker_ReligionandViolenceinRussia_Web.pdf?HLUcSpiycSLjwYXjxwk8nM49DfnpOsvT](https://www.csis.org/analysis/religion-and-violence-in-russia-context-manifestations-and-policy) [lastet ned 22. mars 2021]

Muntlige kilder

Anonym kilde. E-post 23. mars 2021.

Russisk menneskerettighetsorganisasjon. Ved representant. E-post mars 2019, 1. og 4. mars 2021.

SOVA, dvs. Senter for Informasjon og Analyse. Ved representant. Møte, november 2018, e-post mars 2019, 5. mars 2021.

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.